Semantik

AP almen

- Denotation og konnotation
- Semantisk skema

So far so good...

✔ **Sproghistorie**

✔ **Ordklasser**

✔ **Syntaks** regler for hvordan ordene kan sammensættes til korrekte sætninger (syntaktisk analyse)

NU: Semantik!

Semantik (græsk: betydning)

Semantik: gren inden for sprogvidenskaben som beskæftiger sig med **betydning og indhold**.

Konnotation & denotation

Konnotation og denotation

- **Denotation:** Et ords grundbetydning (dets leksikalske betydning).
- **Konnotation:** Ordets medbetydninger (associationer ordet kan vække).
- Vi sprogbrugere er opvokset i en bestemt kultur og er i stand til at afkode et ords konnotation (medbetydning).
- Ofte påvirkes disse medbetydninger af konteksten.

Ordet: Kvinde

Denotativ betydning: et voksent menneske af hunkøn.

Ordets **konnotative** betydning: ???

Negative konnotationer	**Positive konnotationer**
dulle	skønjomfru
trunte	nymfe

ØVELSE: Konnotative betydninger til ordet mand

Konnotation og denotation

- **Denotation** opfattes som en neutral beskrivelse af den måde vi opfatter verden på.
- **Konnotation** bruges om de værdiladede associationer.
- Konnotation begrænser sig ikke til negativt eller positivt ladede værdier, men kan fx bruges som stemningsskabende eller manipulerende virkemiddel.
- Bevidst udnyttelse af ordenes konnotative betydninger kan have en stemningsskabende effekt.
- Fx ordet kat.
  Denotation: et firbenet dyr af kattefamilien
  Konnotation: egenskaber, som karakteriserer katte fx selvstændighed, uberegnelighed, kælenskab, grusomhed osv.

Værdilinje

1. Ordene nedenfor har samme denotative indhold. Indsæt dem på en værdilinje, hvor du vurderer, om de har en positiv eller negativ konnotation. De mest neutrale placeres i midten.

- chance – mulighed – risiko – sandsynlighed
- økonomisk – nærig – sparsommelig – fornuftig
- terrorist – partisan – frihedskæmper – oprører

2. Find andre ord, der har samme denotative indhold, men forskellige konnotationer.

Semantisk skema

Semantiske skemaer

Semantiske skemaer **grupperer ord** der optræder i en logisk indholdsmæssig sammenhæng.

ØVELSE: Hvilken 'overskrift' kunne ordene sammenfattes med?
skoletaske, penalhus, viskelæder, blyant, skrivehæfte, læsebog?

Forestillinger om hvilke elementer der hænger sammen, er påvirket af de erfaringer vi har gjort på forskellige områder - f.eks. kulturelle, sociale, aldersbetingede, geografiske, kønsspecifikke etc.

ØVELSE Semantisk skema

1. Opstil semantiske skemaer der refererer til overbegreberne:
    - familie
    - rejse
    - badeværelse
    - køkken

Semantiske skemaer

- Opstilling af semantiske skemaer kan fungere som **vejvisere for en fortolkning.**
- Semantiske skemaer kan være med til at skabe sammenhæng og brudflader i en tekst.
- Semantiske skemaer grupperer sig ofte i modsætninger som fx barn – voksen, uskyld – skyld, uvidenhed – indsigt, had – kærlighed, stor – lille, smuk – grim
- Ud fra den kontekst modsætningerne indgår i, vil det for det meste være muligt at knytte bestemte værdier til dem. Og på den måde peger modsætningerne mod tekstens tema.

Øvelse: semantiske skemaer

1. Find to semantiske skemaer (overbegreber) i følgende tekst.
2. Hvordan spiller de sammen i teksten og skaber en betydning?

Yo, jeg er som det projektil dit navn står på
Splatter din hjerne ud på det fortov, hvor du går på
Skærer hovedet af dit torso
Efterlader scenen i et blodbad efter vores show (SU!)
På korstog så blæs til angreb. Mit mandskab
lider af en sygelig form for galskab
og du bliver fyret fra dit pladeselskab på grund af salgstab

Tabu Kompaner, Suspekt

Hvis tid...

Gruppearbejde

1. Vælg fem overbegreber som har med menneskelivet at gøre (fx barndom, skolestart ...).
2. Lav semantiske skemaer på ti ord for hvert af de fem overbegreber I netop har valgt.
3. Med udgangspunkt i jeres fem semantiske overbegreber og deres semantiske skemaer skal I fremstille et af følgende produkter.
    - et digt
    - en rap
    - en fortælling